AS LINGUAS DA

P. IBÉRICA

Relativismo lingüístico

Palabra	Descripción
yarla	un agujero en un objeto
pirti	un agujero en el suelo
pirnki	un agujero formado por una piedra
kartalpa	un agujero pequeño en el piso
yulpilpa	un agujero donde viven las hormigas
mutara	un agujero hecho por un arpón
nyarrkalpa	un agujero para animales pequeños
pulpa	un agujero donde vive un conejo
makarnpa	un agujero donde vive un goanna
katarta	un agujero hecho por un goanna cuando ha salido a la superficie después de invernar.

Relativismo lingüístico

GRAMATICALES

"El gato se comió los chocolates"

- El español especifica el tiempo del verbo.
- El mandarín es opcional cuándo el evento ocurrió y no se marca en el verbo.
- El ruso, el verbo incluye el tiempo y si el chocolate fue comido por un agente femenino o masculino (pero sólo en el pasado) y si el gato se comió todos los chocolates o solo algunos.
- El tuyuca (Colombia y Brasil) (Barnes, 1984)el morfema del verbo indica si el hablante ha personalmente presenciado el evento, lo ha oído de alguien más, si lo infiere, o lo asume.

Relativismo lingüístico

ESPACIO

Términos relativos al espacio:

Español: derecha, izquierda, frente, atrás.

Tseltal: "cuesta arriba" (sur), "cuesta bajo" (norte)

Relativismo lingüístico

TIEMPO

Mandarín usan metáforas para hablar sobre el tiempo: shang (arriba) y xia (abajo), en contraste, hablantes del español usamos metáforas horizontales adelante/atrás. e.g. "Trataremos esto más adelante"

Relativismo lingüístico

Relativismo lingüístico

Los verbos en navajo son determinados por la forma de los objetos, i.e., si el objeto es largo, corto, delgado, grueso, redondo, etc. Los niños navajo por lo general son más rápidos en aprender a clasificar objetos por su forma que niños hablantes del inglés. Los niños navajo por lo general clasifican objetos por su forma, mientras que los niños hablantes del inglés lo hacen basándose en el color (Casagrande, 1960).

Relativismo lingüístico

Der Schlüsse/ "la llave"		*Die Brücke/*"el puente"	
Alemán (masculino)	**Español (femenino)**	**Alemán (femenino)**	**Español (masculino)**
Duro	Dorada	Hermosa	Grande
Pesado	Complicada	Elegante	Peligroso
Irregular	Pequeña	Fragil	Largo
Metálico	Encantadora	Tranquila	Fuerte
Dentado	Brillante	Bonito	Robusto
Útil	Diminuta	Delgada	Elevado

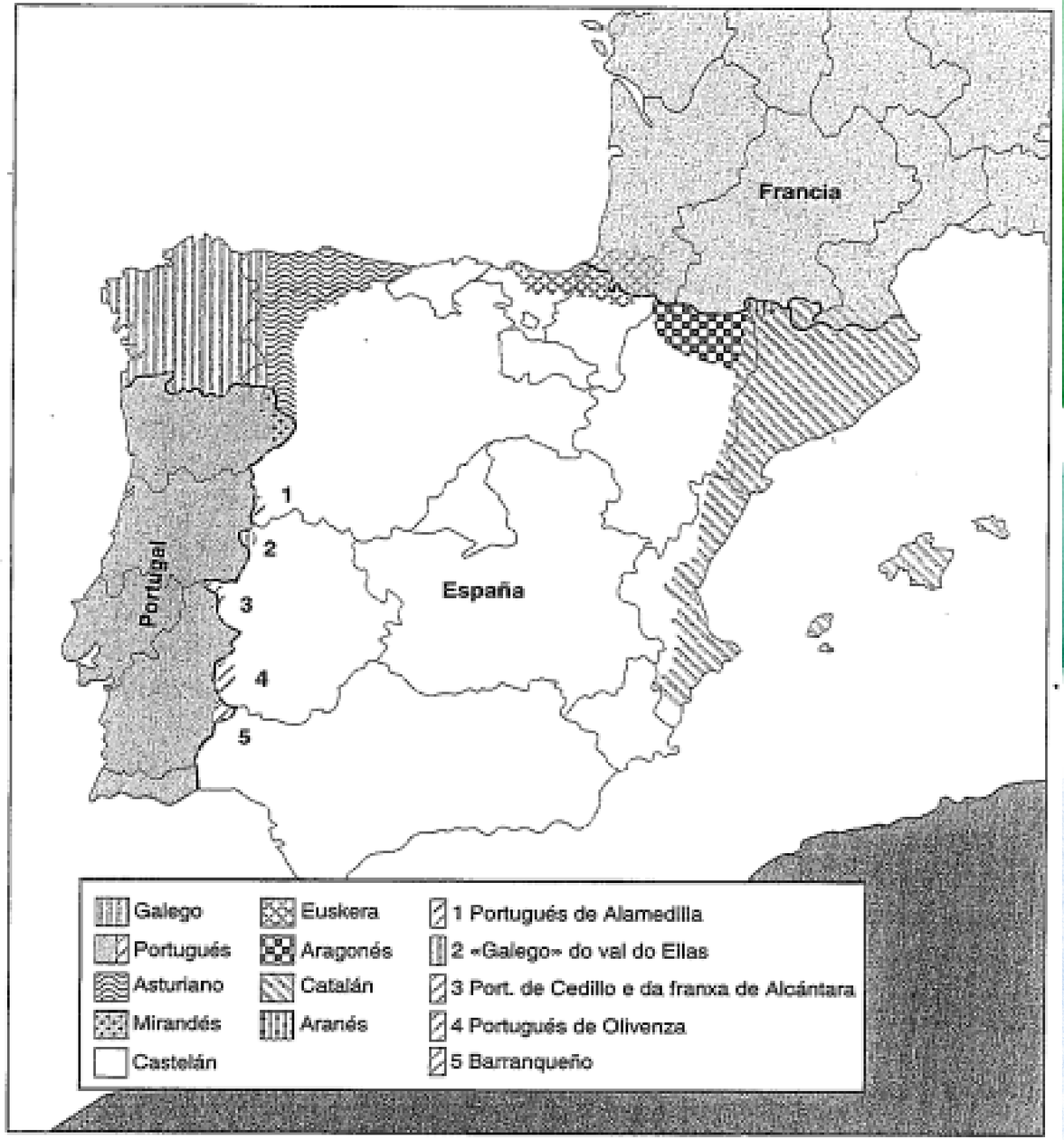
INTRODUCIÓN

Na Península Ibérica fálanse 9 linguas...

- 7 son oficiais (excepto asturleonés e aragonés)
- 2 son linguas de Estado: castelán e portugués
- 5 son cooficiais:
  - galego > Galiza
  - éuscaro > País Vaco e Navarra (parte vascófona)
  - catalán > Cataluña, Valencia e Illas Baleares
  - aranés > Cataluña
  - mirandés > Miranda do Douro

LINGUAS DA PENÍNSULA IBÉRICA

F. Fernández Rei & A. Santamarina (1999)

MAPA 18.1. *Lenguas de la Península Ibérica* (extraído de Fernández Rei / Santamarina, 1999: 505)

PORTUGAL

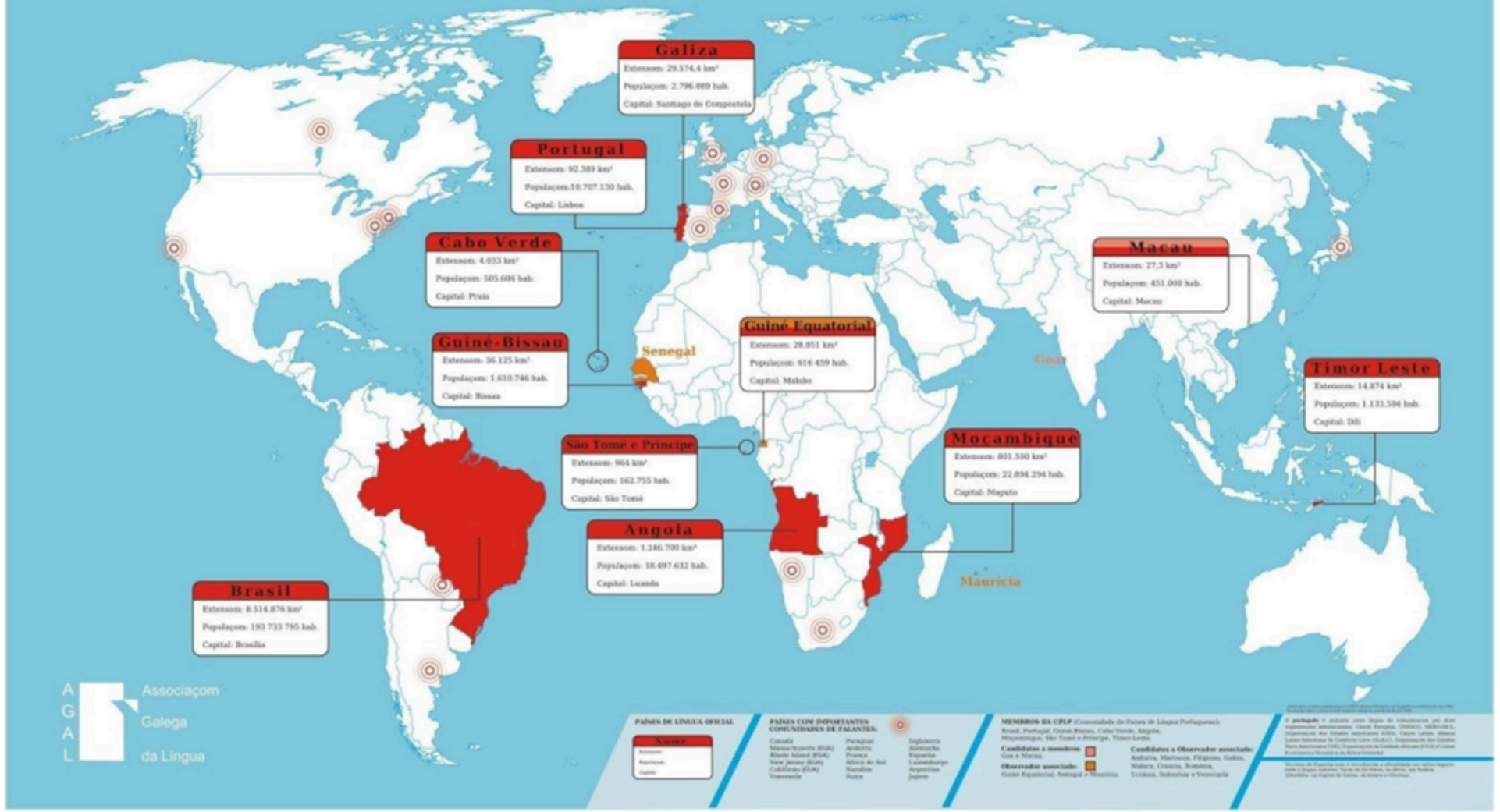

Portugués: lingua oficial do estado (é a única recoñecida na Constitución portuguesa de 1976).

Mirandés > variante do asturleonés

→ A lei nº7/99 versa sobre o recoñecemento oficial dos dereitos lingüísticos da comunidade mirandesa.

A nossa língua no mundo

A LUSOFONÍA É UN ESPAZO DE RELACIÓN QUE ENGLOBA OS FALANTES DE PORTUGUÉS AO REDOR DE TODO O MUNDO, UNHA COMUNIDADE HUMANA DE MÁIS DE DOUSCENTOS CINCUENTA MILLÓNS DE PERSOAS, CON HISTORIAS E PARTICULARIDADES PROPIAS, QUE SE ORGANIZAN EN PAÍSES, NACIÓNS SEN ESTADO, COLECTIVOS E COMUNIDADES DIVERSAS.

VINCULACIÓN HISTÓRICA

ESTREITAS RELACIÓNS ENTRE AS CULTURAS MAIS NA ACTUALIDADE

VANTAXES COMPETITIVAS NOS ÁMBITOS EMPRESARIAL, DEPORTIVO, SOCIAL

1996 - COMUNIDADE DOS PAÍSES DE LINGUA PORTUGUESA

2014 - A LEI PAZ ANDRADE

INTEGRAR O PORTUGUÉS NA OFERTA EDUCATIVA GALEGA
FOMÉNTANSE AS LIÑAS DE COLABORACIÓN ENTRE AS EMPRESAS
FESTIVAL INTERNACIONAL DA LUSOFONÍA

2016- ADMISIÓN DO CONSELLO DA CULTURA GALEGA

EN COLABORACIÓN CO ILLP, FOMENTA INICIATIVAS PARA A **PROMOCIÓN DA LINGUA E DA CULTURA**, ASÍ COMO O DESENVOLVEMENTO ECONÓMICO E SOCIAL DAS COMUNIDADES E PAÍSES QUE SE INTEGRAN NA LUSOFONÍA.

View this post on Instagram

A post shared by María (@prado_rua)

View this post on Instagram

A post shared by Orgullo Galego (@orgullo.galego)

ENTENDE UN GALEGO O PORTUGUÉS BRASILEIRO? 🇧🇷 ...
Share
PORTUGUÉS
BRASIL.EIRO
GALEGO
Watch on YouTube

View this post on Instagram

View this post on Instagram

A post shared by GTA Coruña (@gta.coru)

ESPAÑA: ESTADO PLURILINGÜE

> Máis do 40% da poboación española vive en territorio no que o castelán convive con outra lingua.

> O castelán é a lingua oficial do Estado e temos o deber de coñecelo.

> As linguas cooficiais conviven en diglosia co castelán. As non recoñecidas contan cun risco maior de desaparición.

> Constitución Española (1978), artigo 3: plurilingüismo

- 3.1. Castelán = lingua oficial. Deber de coñecela e dereito de usala.
- 3.2. As demais linguas son oficiais nas respectivas CCAA segundo os seus Estatutos.
- 3.3. A riqueza das modalidades lingüísticas de España é un patrimonio cultural.

ESPAÑA: ESTADO PLURILINGÜE

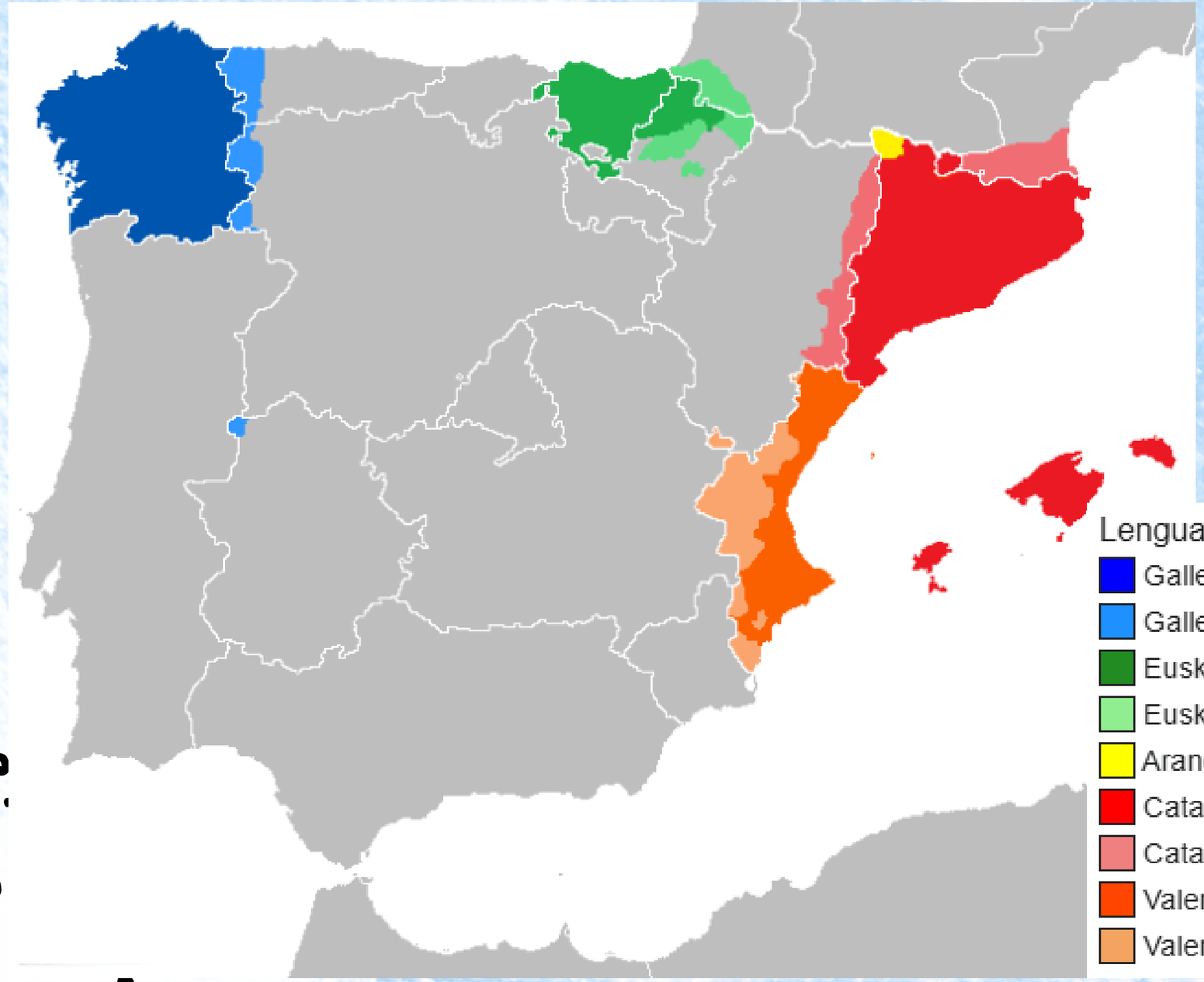
El Congreso aprueba el uso de las lenguas cooficiales, en directo

> Dende setembro de 2023, está aprobado o uso das linguas cooficiais no parlamento.

> Os deputados e deputadas poden falar en galego, catalán e éuscaro, sendo traducidos simultaneamente.

MAPA:

LINGUAS COOFICIAIS DE ESPAÑA

Lenguas cooficiales en España, Andorra y Francia :

- Gallego oficial.
- Gallego reconocido pero no oficial.
- Euskera oficial.
- Euskera reconocido pero no oficial.
- Aranés oficial.
- Catalán oficial.
- Catalán lengua histórica pero no oficial.
- Valenciano oficial.
- Valenciano oficial, pero lengua no histórica.

GALEGO

- Lingua da familia galego-portuguesa.
- Fálase no noroeste peninsular: Galiza, Asturias, León, Zamora e Cáceres.
- Estatuto de Autonomía de Galicia (1981):
  - 5.1. A lingua propia de Galicia é o galego.
  - 5.2. Galego e castelán son oficiais > dereito de coñecelos e empregalos.
  - 5.3. Os poderes públicos galegos deben garantir e potenciar o uso do galego en todos os ámbitos.

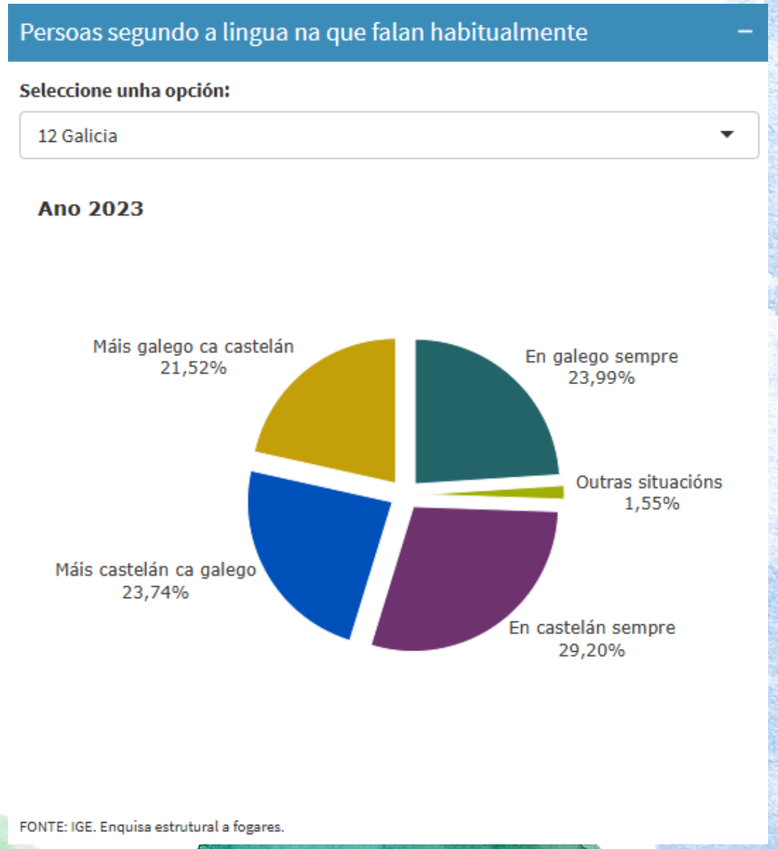
GALEGO

Por primeira vez, segundo os datos do IGE publicados no 2024, non é lingua maioritaria en Galiza.

Persoas segundo a lingua na que falan habitualmente por idade. Galicia. Ano 2023

Unidade: porcentaxe (%)

Idade	En galego sempre	Máis galego ca castelán	Máis castelán ca galego	En castelán sempre
Total	24,37	21,86	24,11	29,66
De 5 a 14 anos	7,04	9,15	30,14	53,67
De 15 a 29 anos	11,97	16,21	28,81	43,01
De 30 a 49 anos	17,68	20,31	29,10	32,91
De 50 a 64 anos	26,99	24,81	23,78	24,41
De 65 ou máis anos	40,34	27,58	15,15	16,93

GALEGO EXTERIOR

ASTURIAS: eonaviego. Axuntar, asociación prá normalización del galego de Asturias.

LEÓN: O Bierzo (23 municipios nos que se garante o ensino en galego).

ZAMORA: Sanabria (19 municipios)

CÁCERES: "a fala". Val do Xálima > Sa Martín de Trevellu, As Ellas e Valverdi du Fresnu (valverdieru, lagarteiru, mañegu: variedades dun mesmo dialecto)

O galego de Asturias, unha lingua en desvantaxe ante o asturiano e o español

O galego de Asturias, que se fala principalmente na comarca do Eo-Navia, padece unha tripla minorización ao carecer de regulación especial, ao estar "abandonado" por parte dos responsábeis políticos e lingüísticos asturianos e polo feito de que estes últimos non utilicen un "glotónimo" conforme á súa dignidade como idioma, denuncia Axuntar, asociación prá normalización del galego de Asturias.

ÉUSCARO

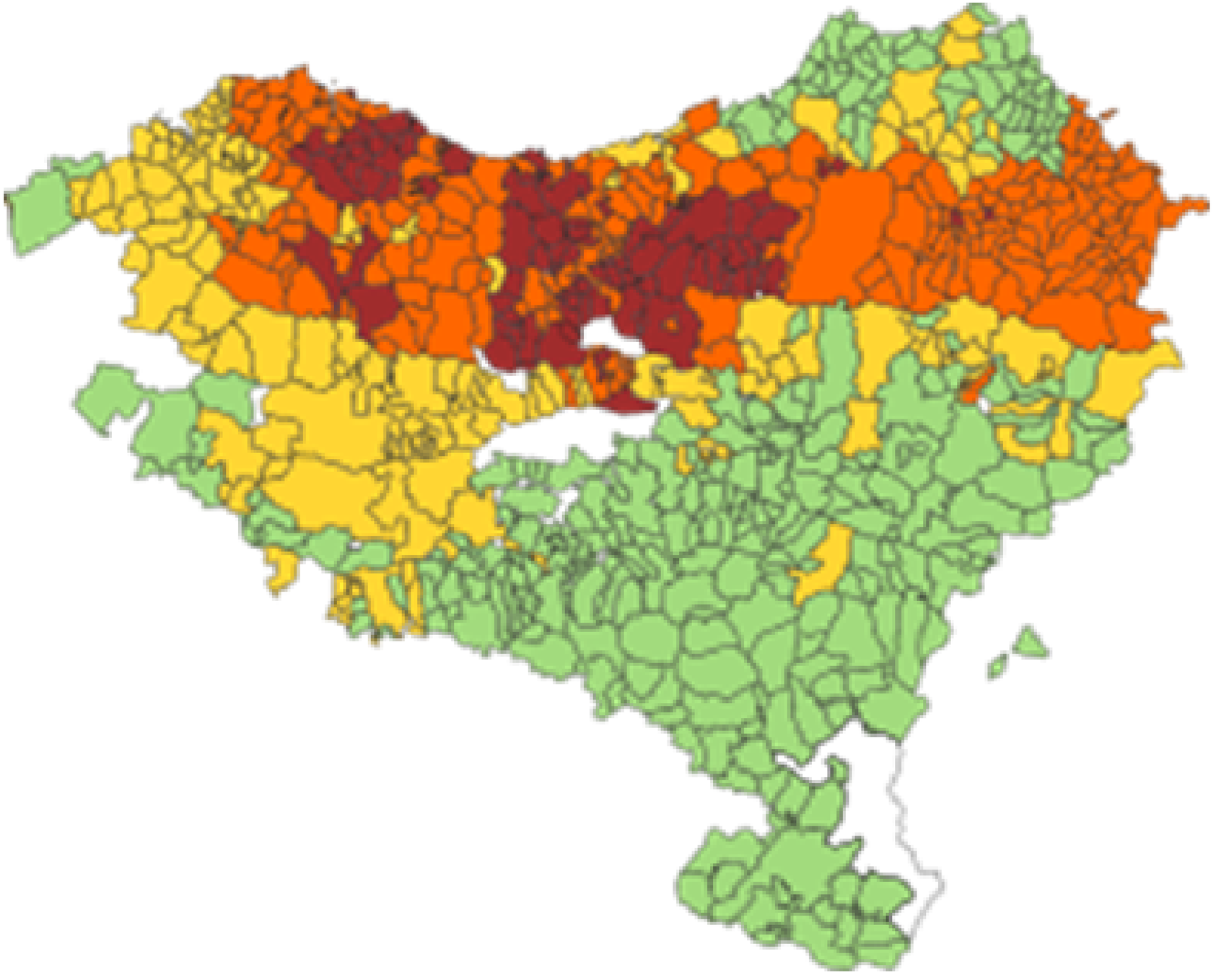
> Fálase no País Vasco, na zona vascófona de Navarra e no País Vasco francés (onde non é recoñecida - "patois")

> Lingua preindoeuropea (das poucas do continente)

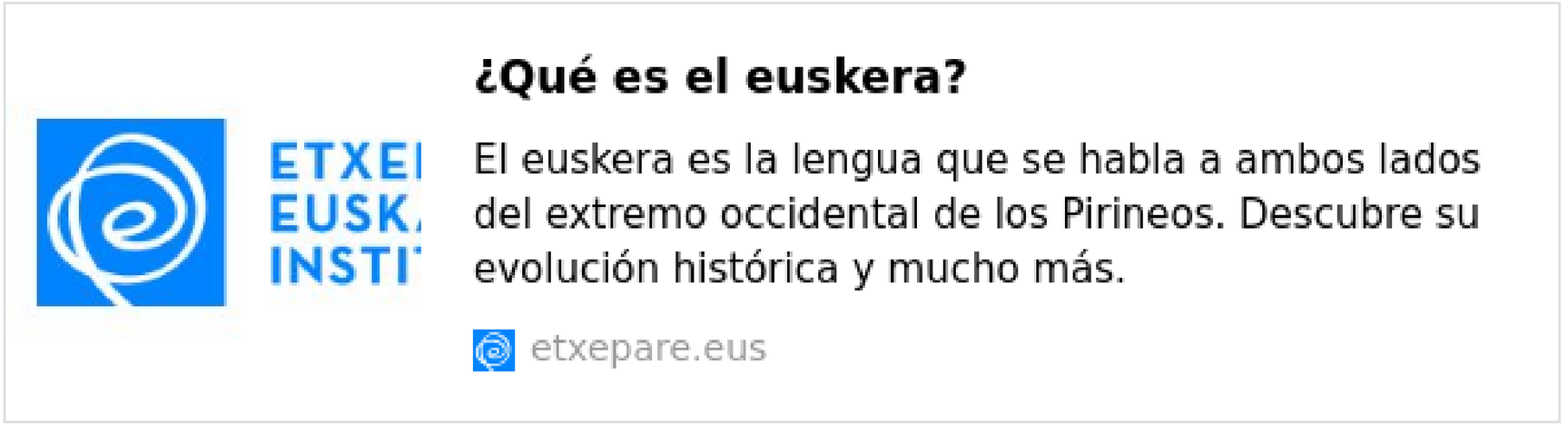
> Dispersa: 5 dialectos e varios subdialectos (poden ser inintelixibles entre eles) → Euskera Batua (éuscaro unificado) → normalización.

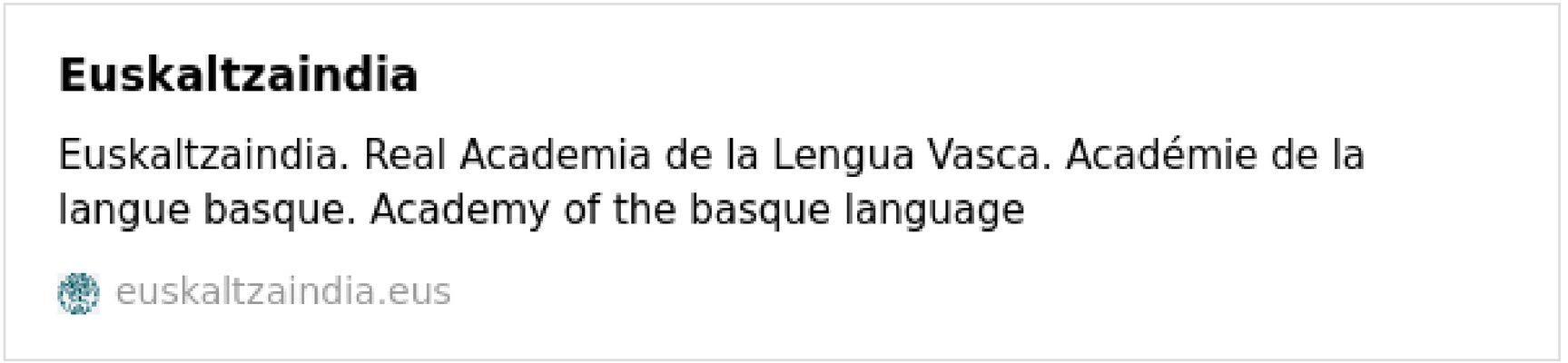
> Estatuto de Autonomía (1979): éuscaro cooficial no territorio e na zona vascófona de Navarra.

> En auxe entre a xente nova (16-24 anos) -> 33,5% tanto ou máis que o castelán (2021) [VS 12,4% en 1991].

LIBRO HISTORIA DO EUSCARO: https://www.etxepare.eus/media/uploads/euskera/relacionados/euskara_euscast_compressed.pdf

View this post on Instagram

A post shared by IÑAKI IBAIBARRIAGA 📍 De Eusk…

View this post on Instagram

A post shared by Euskadi Irratia (@euskadi_irratia)

Video unavailable

Watch on YouTube

BILBAO País Vasco: la cultura vasca, el euskera, los pint...
Share
¿El euskera o el español?
Watch on YouTube

Euskera: The Mysterious Language from Northern Spain | Easy Spanish 248
Share
EUSKERA
EASY
SPANISH
...Learning Spanish from the Streets
Watch on YouTube

10 Mitos Sobre el Pueblo Vasco
Share
LOS VASCOS
NO EXISTEN!
Watch on YouTube

CATALÁN

- Única lingua oficial no Principado de Andorra.
- Cooficial en Cataluña, Valencia (valencià) e nas Illas Baleares.
- Fálase tamén en Aragón, El Carche (Murcia), no Rosellón francés (Cataluña Norte) e en Algers (Sardeña).
- Máis de 10 millóns de falantes.

Peligra la supervivencia del catalán en la escuela de la Catalunya Nord, donde su uso social ya es mínimo

La lengua arrastra la ruptura de la transmisión familiar. Activistas reclaman más recursos para la educación y más presencia fuera de las aulas para evitar su desaparición.

O catalán, favorito na consulta lingüística no ensino valenciano

Inici

Jordi Savall inaugura el cicle Música al claustre de l'IEC amb un concert dedicat al Llibre vermell de Montserrat

Institut d'Estudis Catalans /

View this post on Instagram

A post shared by Mantinc el Català (@mantincelcat…

View this post on Instagram

A post shared by 🌞 Riki-Tiki 🌞 (@alegriadepoble)

View this post on Instagram

A post shared by Farners PeiHong (@farnerrs)

View this post on Instagram

A post shared by APM? - Alguna Pregunta Més? (…

View this post on Instagram

A post shared by Fran Tudela (@cabrafotuda)

¡CATALÁN y VALENCIANO son la misma lengua!
CATALÁN
=
VALENCIANO
¿?
Share
Watch on YouTube

Comenta si sabes más 😄 #italiano #español #català
paoloymar
Figlio

Don de lenguas: aragonés (1/6)
Share
TERESA PERALES
Watch on YouTube

ARANÉS

- Variante gascona do occitano.
- Val d'Arán, Cataluña.
- Estatuto de Autonomía de Cataluña (1979): lingua aranesa → ensinanza e protección.
- 2006: aranés oficial en toda Cataluña e lingua propia de Arán.
- Único territorio no que o occitano ten

Don de lenguas: aranés (5/6)
Share
Watch on YouTube
+1
1

ARAGONÉS

> Fálase maioritariamente en Huesca.

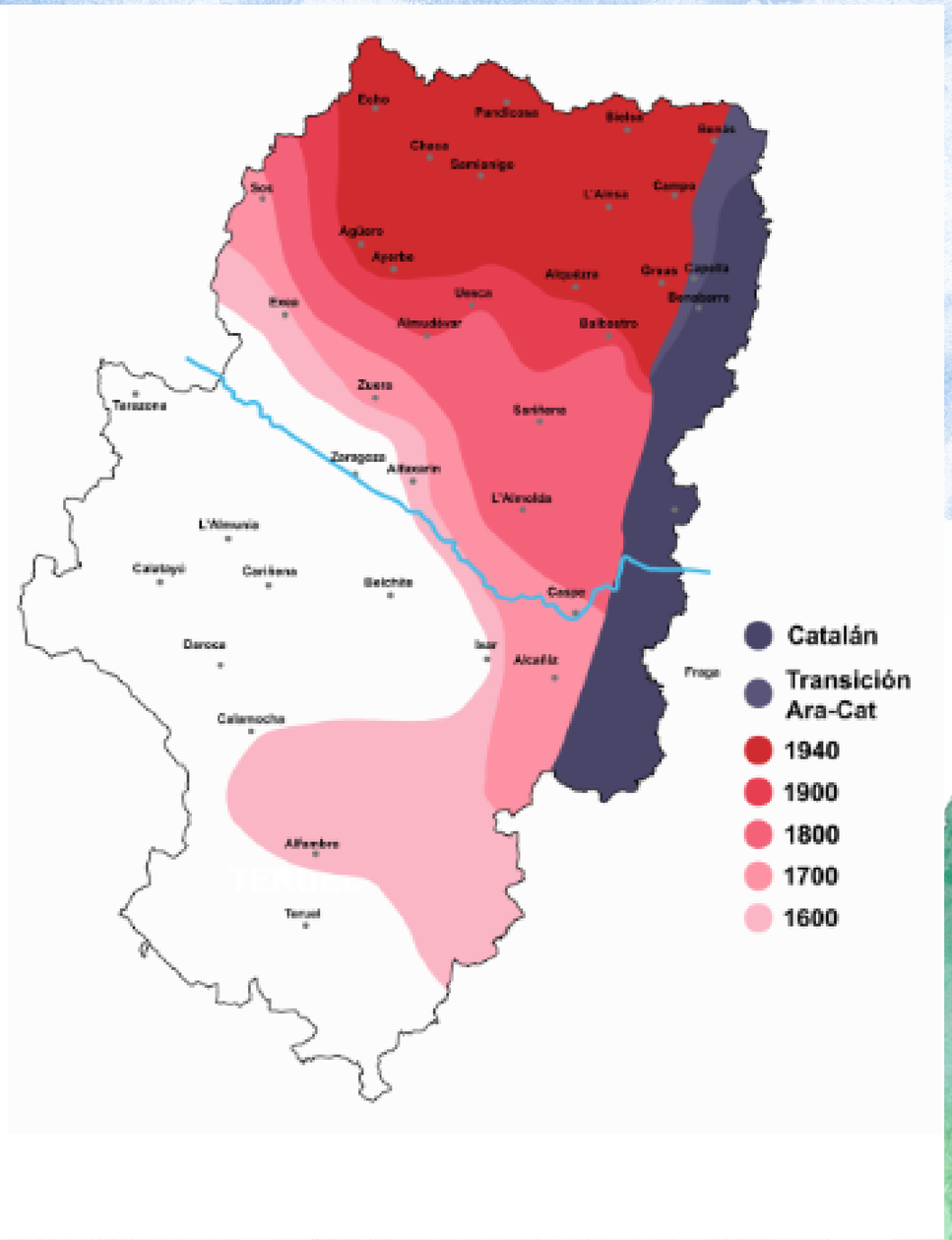
> É falado por máis de 25000 persoas.

> Lingua en perigo de desaparición.

> Non é cooficial.

> Conta cunha gramática e literatura.

> Educación: 30 centros do Alto Aragón

ASTURLEONÉS

> Non é oficial.

> É empregado en Asturias, León, Zamora; en Miranda do Douro e Vimioso (Portugal); e quedan restos en Salamanca e Extremadura. Rasgos en Cantabria.

> Academia de la LLingua Asturiana (normas)

>Educación: Llingua Asturiana y Lliteratura (materia optativa en Asturias).

Mapa subdialectal del asturleonés.
Límites del asturleonés desdel siglo XX.

1	**Occidental**, *extremo-occidental septentrional.*	7	**Occidental**, *sanabrés.*
2	**Occidental**, *extremo-oriental septentrional.*	8	**Occidental**, *mirandés.*
3	**Occidental**, *extremo-oriental meridional.*	9	**Central**, *centro-septentrional.*
4	**Occidental**, *extremo-occidental meridional.*	10	**Central**, *centro-meridional.*
5	**Occidental**, *berciano-cabrerés*	11	**Oriental**, *oriental asturiano.*
	Occidental, *leonés.*	12	**Oriental**, *oriental cántabro.*

View this post on Instagram

A post shared by LadyRingoRango (@ladyringoran…

CARACTERÍSTICAS DALGUNHAS LINGUAS PENINSULARES				
GALEGO	**PORTUGUÉS**	**CASTELÁN**	**CATALÁN**	**ÉUSCARO**
- Conservación do *f-* inicial latino (*fariña, fame*)	- Conservación do *f-* inicial latino (*farinha, fome*)	- Perda de *f-* inicial latino (*harina, hambre*)	- Conservación do *f-* inicial latino (*farina, fam*)	- Posúe un sistema vocálico semellante ao do castelán
- Non ditongación das vogais tónicas breves latinas *e, o* que se manteñen abertas (*terram>terra, portam>porta*)	- Non ditongación das vogais tónicas breves latinas *e, o* (*terram>terra, portam>porta*)	- Ditongación das vogais tónicas breves latinas *e, o* en *ie, ue* (*terram>tierra, portam>puerta*)	- Non ditongación das vogais tónicas breves latinas *e, o* (*terram>terra, portam>porta*)	- Ningunha palabra vasca comeza por *r* (*raíña: erregina; resina: erretxin*)
- Palatalización en *ch* dos grupos latinos *cl-, pl-, fl-* (*planu>chan, clave>chave*)	- Palatalización en *ch* dos grupos latinos *cl-, pl-, fl-* (*planu>chão, clave>chave*)	- Palatalización en *ll* dos grupos latinos *cl-, pl-, fl-* (*planu>llano, clave>llave*)	- Conservación dos grupos latinos *cl-, pl-, fl-* (*planu>pla, clave>clau*)	
- Caída de *-l-, -n-* intervocálicos latinos (*solum>só, sonare>soar*)	- Caída de *-l-, -n-* intervocálicos latinos (*solum>só, sonare>soar*)	- Conservación de *-l-, -n-* intervocálicos latinos (*solum>solo, sonare>sonar*)	- Palatalización de *l-* inicial latino en *ll-* (*lingua>llengua, lectione> lliçó*)	- Posúe unha declinación con catorce casos e non ten xénero (*etxe: casa; etxea: a casa*)
- Ditongos decrecentes *ai, ei, ou* (*chaira, feixe, mouro*)	- Conservación de vogais nasais (*mão, canção*)			

	Galego e portugués	Astur-leonés	Castelán	Aragonés	Aranés	Catalán
Caída do -N- e do -L- intervocálicas	Si ***boa*** ***saúde*** ***ceo / céu***	Non *bona* *salú* *cielu*	Non *buena* *salud* *cielo*	Non buena salut ciel	Só nalgúns casos *bona* *salut* ***cèu***	Non *bona* *salut* *cel*
Ditongación das vogais breves	Non *porta* *sempre*	Si ***puerta*** ***siempre***	Si ***puerta*** ***siempre***	Si **puerta** **siempre**	Non *pòrta* *tostemp*	Non *porta* *sempre*
Evolución de PL-, FL-, CL-	Palatalizan en ch chamar chuvia	Palatalizan en ll llamar lluvia	Palatalizan en ll llamar lluvia	Consérvanse ***clamar*** ***plevia***	Consérvanse ***clamar*** ***ploja***	Consérvanse ***clamar*** ***pluja***
Desaparición do F- inicial	Non fillo	Non fiu	Si **hijo**	Non fillo	Si **hilh**	Non fill
Palatalización de L- inicial	Non lúa	Si **lluna**	Non luna	Non luna	Non lua	Si **lluna**
Perda de vogais átonas finais	Non doce	Non dulce	Non dulce	Non dulce	Si **doç**	Si **dolç**

Linguas minorizadas da península

	Comunidades e/ou estados	Falantes	Status legal	% lingua habitual	Presenza social e evolución
Galego	3 comun. (+ 1: Valego)	2,5 millóns	Oficial en Galicia	52% (31% monoling.)	Consolídase a presenza social Redúcese a transmisión
Asturleonés - mirandés	3 comun. 2 estados	250000	Recoñecida en Asturias. Oficial en Portugal	25% en Asturias	Demanda de cooficialidade e dinamismo cultural / Forte diglosia
Éuscaro	3 comun. 2 estados	770000	Oficial no País Vasco e Navarra	46% (31% monoling.)	Avanza na presenza social e recupera falantes
Aragonés	1 comun.	12000	Recoñecida	(Ronda o 5% en Huesca)	Conta con certa defensa cultural En grave perigo de extinción
Aranés (gascón, occitano)	1 comun. 2 estados (Gascón)	5000 (+800.000)	Oficial en Cataluña	25% (18% monoling.)	Sofre un marcado retroceso
Catalán	5 comun. 4 estados	10 millóns	Oficial en tres comunidades e en Andorra	47% (32% monoling.)	Decidido avance da normalización Integración da inmigración en catalán Lixeiro declive nas porcentaxes

OS SISTEMAS EDUCATIVOS

GALEGO

50% galego - 50% castelán

(+ ata un 30% inglés)

Decreto de plurilingüismo:

Artigo 7- ESO

3. Impartiranse en galego as materias de Ciencias sociais, xeografía e historia, Ciencias da natureza e Bioloxía e xeoloxía, e en castelán as materias de Matemáticas, Tecnoloxías e Física e química.

4. Cada centro educativo, decidirá a lingua en que se impartirá o resto de materias de cada curso, garantindo que as materias en galego e en castelán se distribúen na mesma porcentaxe de horas semanais.

CATALÁN

75% catalán / 25% castelán

CATALUÑA Inmersión lingüística

El Tribunal Superior de Justicia catalán mantiene el 25% de castellano en la escuela pese a la ley autonómica contra los porcentajes

Los jueces rechazan los recursos de la Generalitat que alegaban la "imposibilidad legal" de aplicar porcentajes en la enseñanza

ÉUSCARO

Modelos lingüísticos:

- A → todo en cestelán (excepto a materia de lingua e literatura éuscara): 6%
- B → bilingüe: 20%
- D → todo en éuscaro (excepto lingua castelá e literatura): 74%

[% estudantes da ESO cursando cada modelo]

Presenza das linguas territoriais minorizadas **no sistema educativo** (secundaria)

Galego	**Galicia**	Lingua vehicular en modelo "plurilingüe": **do 33% ao 50%**; prohibida en Matemát., Tecnol. e Física e Quím.
	O Bierzo e Sanabria	Materia optativa ou extraescolar en 4º ESO e Bacharelato. Opcionalmente, lingua vehicular de Xeografía e Hª.
Astur-leonés	Asturias	Materia optativa (obrigatoria en Primaria).
	Miranda do Douro	Materia **optativa**.
Éuscaro	**Euskadi e Navarra**	Modelo co éuscaro como materia / modelo con predominio do éuscaro / modelo de **inmersión** [maioritario].
Aragonés	Aragón	Proxectos lingüísticos voluntarios en determinados centros, con ata 3 períodos lectivos semanais.
Aranés	**Val de Arán**	Lingua vehicular en modelo de **inmersión**, con presenza do aranés, catalán e castelán.
Catalán	**Cataluña**	Lingua vehicular en modelo de **inmersión**, "garantindo o dominio oral e escrito do catalán e do castelán".
	Illas Baleares	Lingua vehicular en modelo tendente á **inmersión** (presenza mínima do catalán: 50%).
	Valencia	Lingua vehicular en modelo "plurilingüe" (presenza do catalán valenciano **do 25% ao 65%**).
	Franxa de Aragón	Proxectos lingüísticos voluntarios con ata 3 períodos lectivos semanais.

➥ Tendo en conta que a oficialidade do mirandés é limitada, **ningunha lingua oficial é tan maltratada no ensino como o galego.**

A forte caída no uso de galego e catalán contrasta co auxe do éuscaro no País Vasco

Algo de galego na casa, moito menos ao chegar á escola: así se perde a lingua na mocidade

venres 21, febreiro 2025

Un terzo dos menores de 15 anos non sabe falar galego e só un 16% emprega a lingua acotío

venres 11, outubro 2024

O castelán xa é o idioma predominante en Galicia

venres 11, outubro 2024

A mocidade galega en idade escolar fala peor a lingua propia que cataláns e vascos

xoves 16, xaneiro 2025

A RAG alerta de que o galego está preto do "limiar do colapso" con menos de 35.000 falantes entre 5 e 14 anos

martes 17, decembro 2024

CONCLUSIÓN

A Península Ibérica é plurilingüe = riqueza que debemos coñecer, valorar e conservar.

Ecolingüística: importancia das linguas como elementos ecolóxicos (ademais de culturais) a preservar pola súa relación co medio natural.

Escolle non escoller | Manuel N. Singala | LGx15
Share
Watch on YouTube

LINGUAS SIGNADAS

- Lingua de signos española (LSE)
- Lingua de signos catalá (LSC)
- Lingua de signos valenciana (LSCV)

O galego está en fase de elaboración do seu propio código de lingua de signos.

Silbo gomero

> Usado na Gomera

> Non é unha lingua en si mesma, senón un procedemento mediante o que se codifica o castelán en asubíos.

Idiomas	Nº aprox. de falantes
Castelán	46.500.000
Catalán (e variantes)	10.000.000
Galego	3.000.000
Éuscaro	1.000.000
Árabe	600.000
Asturleonés	500.000
Romanés	400.000
Inglés	300.000
Alemán	170.000
Portugués	150.000
Italiano	120.000
Búlgaro	100.000
Chino wu	100.000

Idiomas	Nº aprox. de falantes
Francés	100.000
LSE	100.000
Caló	50.000
Aragonés	25.500
LSC	25.000
LSCV	15.000
Rifeño	10.000
Aranés	10.000
Fala	6000

Idioma oficial
Idioma recoñecido pero non oficial
Idioma alóctono

CENTROS DE ESTUDOS GALEGO NO EXTERIOR

Centros de Estudos Galegos

Escoitar

- Alemaña
- Arxentina
- Austria
- Brasil
- Croacia
- Cuba
- España
- Estados Unidos
- Finlandia
- Francia
- Hungría
- Italia
- Irlanda
- Polonia
- Portugal
- Reino Unido
- Rusia
- Suíza

CENTRO ESTUDOS GALEGOS

Rede de centros de estudos galegos

O ximnasio dos verbos

PON EN FORMA OS TEUS VERBOS EN GALEGO E ADESTRA O PRESENTE CON ALTERNANCIA VOCÁLICA E OS VERBOS IRREGULARES

Procurar

É SUBES OU *SOBES*? NON TE PREOCUPES! CONSULTA AQUÍ TODOS ESTES VERBOS REVIRADOS

Trucos

O QUE TEN MAÑA, SEMPRE APAÑA! UNHAS BOAS IDEAS PARA QUE NON ESQUEZAS ESTES VERBOS DO DEMO

Adestramento

MÁIS VALE EXPERIENCIA QUE CIENCIA! OFRECÉMOSCHE EXERCICIOS PARA QUE ADESTRES OS TEUS ABDOMINAIS VERBAIS

Xogos

PON A PROBA TODO O QUE APRENDICHES E CONVÉRTETE NUN/HA AUTÉNTICX *JEDI* DOS VERBOS EN GALEGO

@CEG_UNIHEIDELBERG

BIBLIOGRAFÍA

- Abet, P. (2022, 31 mayo). Las aulas gallegas, ejemplo de que el bilingüismo sí entiende de porcentajes. Diario ABC. https://www.abc.es/espana/galicia/abci-aulas-gallegas-ejemplo-bilinguismo-si-entiende-porcentajes-202205311253_noticia.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.abc.es%2Fespana%2Fgalicia%2Fabci-aulas-gallegas-ejemplo-bilinguismo-si-entiende-porcentajes-202205311253_noticia.html%3Fref%3Dhttps%3A%2F%2Fwww.abc.es%2Fespana%2Fgalicia%2Fabci-aulas-gallegas-ejemplo-bilinguismo-si-entiende-porcentajes-202205311253_noticia.html
- Branco, E., (2023). O galego de Asturias, unha lingua en desvantaxe ante o asturiano e o español. Nós Diario. https://www.nosdiario.gal/articulo/lingua/galego-asturias-lingua-desvantaxe-asturiano-espanol/20231121062638182872.html
- DOG 97 do 25/05/2010 - DECRETO 79/2010, do 20 de maio, para o plurilingüismo no ensino non universitario de Galicia. https://www.xunta.gal/dog/Publicados/2010/20100525/Anuncio196D2_gl.html
- Educación - politica llinguistica. (s. f.). Politica Llinguistica. https://politicallinguistica.asturias.es/educacion
- El aragonés. Aragón 3L. https://aragon3l.lenguasdearagon.org/inicio-presentacion/el-aragones/
- El aragonés o lengua aragonesa - Lenguas de Aragón. https://lenguasdearagon.org/el-aragones/
- El Aranés - Aran Salut - Espitau Val d'Aran. (2024). https://salut.conselharan.org/portal-de-bienvenida/el-aranes/
- Falcó, O. (2025). Peligra la supervivencia del catalán en la escuela de la Catalunya Nord, donde su uso social ya es mínimo. Display Connectors, SL. https://www.publico.es/sociedad/peligra-supervivencia-catalan-escuela-catalunya-nord-uso-social-minimo.html
- Fernández Rei, F. (2007). Plurilingüismo y contacto de lenguas en la Romania europea. En Manual de Lingüística Románica (pp. 477-516). Gargallo Gil, J. E.; Reina Bastardas, M. (coords.).
- IGE - Enquisa estrutural a fogares. Coñecemento e uso do galego. (2023). https://www.ige.gal/web/mostrar_actividade_estatistica.jsp?codigo=0206004
- L'ASTURLLIONÉS N'IBEROLINGUA: LA ENCICLOPEDIA LINGÜÍSTICA DE LA PENÍNSULA IBÉRICA - Asociación Cultural Faceira. (2013). https://faceira.org/2013/02/21/asturlliones-iberolingua/
- Pardo, M. (2025). A forte caída no uso de galego e catalán contrasta co auxe do éuscaro no País Vasco. Praza Pública. https://praza.gal/acontece/a-forte-caida-no-uso-de-galego-e-catalan-contrasta-co-auxe-do-euscaro-no-pais-vasco
- Redacción. (2025). O catalán, favorito na consulta lingüística no ensino valenciano. Nós Diario. https://www.nosdiario.gal/articulo/internacional/catalan-imponse-consulta-linguistica-ensino-valenciano/20250306195203217874.html

A LINGUA PROPIA É UN PATRIMONIO COLECTIVO, NON UNHA ESCOLLA INDIVIDUAL.

